

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ З ЕКОНОМІКИ В КАНАДСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ): ОГЛЯД НОВІТНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. в Канаді зросла кількість освітніх програм з економіки, викладання яких забезпечували бізнес-школи (факультети) при університетах, а також самостійні бізнес-школи (коледжі).

Відтак з'явилися й дослідження, які зосереджувалися на вдосконаленні економічних освітніх програм з метою формування у випускників сучасних професійних і соціальних компетентностей. Однією з ранніх праць у цьому напрямі стала книга Клайда Барроу (1990), присвячена феномену «академічного капіталізму» у США. Хоча дослідження стосувалося американського контексту, воно активно використовувалося канадськими науковцями для теоретико-методологічного осмислення посилення корпоративного впливу на університетські програми в Канаді [2]. Важливим теоретичним підґрунтям для подальших студій стала також праця Девіда Гріна і Крейга Ріддела про значення когнітивних навичок у процесі освіти та професійної самореалізації [4].

Критичну оцінку поширенню бізнес-освіти в Канаді запропонувала Еріка Шейкер [7]. Вона наголошувала, що зближення університетів із корпораціями та орієнтація на потреби приватного сектору сприяли розвитку дорогівартісних програм типу МВА й Executive MBA, які створювалися у тісній взаємодії з бізнесом [7, V]. Як приклад дослідниця наводила програму «Магістр ділового адміністрування з науки та технологій» в Університеті Квінз, вартість якої становила 22 тис. доларів США на рік і яка функціонувала на засадах самофінансування через невідповідність урядовим обмеженням щодо плати за навчання [7, VI]. На думку Шейкер, така тенденція супроводжувалася скороченням фінансування інших програм, посиленням впливу корпоративних донорів на зміст навчання і досліджень та формуванням принципу «приватне – краще, державне – гірше», що загрожувало звуженням доступу до освіти й послабленням її суспільної репрезентатив-

ності [7, IX].

Фундаментальним дослідженням у цьому блоці стала праця Коліна Манга і Наталії Браун (2013), присвячена ролі економіки в канадській бізнес-освіті [5]. Проаналізувавши 61 бакалаврську програму, автори встановили, що школи з економічними факультетами, підвищеними вимогами до математичної підготовки та акредитацією “Association to Advance Collegiate Schools of Business” частіше запроваджують додаткові курси з економіки, зокрема з управлінської економіки. Багато спеціалізованих програм також інтегрують економічні дисципліни як обов’язкові або вибіркові компоненти.

На основі отриманих результатів автори сформулювали рекомендації щодо оптимізації навчальних планів.

Сем Елгуд, Вільям Валстад і Джон Зігфрід (2015) дослідили форми й методи викладання економіки у закладах післясередньої освіти, зокрема частково в Канаді [1]. Вони проаналізували історію розвитку економічної освіти, її цілі, показники ефективності та результати емпіричних досліджень щодо впливу методик викладання, онлайн-технологій, розміру груп, навчального часу, системи оцінювання й математичної підготовки студентів.

Окрему увагу приділено трансформації складу викладачів і впливу цих змін на освітні технології.

Компаративне дослідження Едуардо Ордоньеса-Понсе, Мехрана Неджати та Рахатулайна Ахмада (2025) присвячене інтеграції освіти для сталого розвитку в бізнес-школах Австралії та Канади [6]. Автори з’ясували, що на бакалаврському рівні канадські заклади інтегрують тематику сталого розвитку через проектну діяльність і систему оцінювання, поєднуючи навчання з практичною взаємодією громад. Наприклад, у Sobey School of Business студенти залучаються до волонтерських ініціатив, а теми сталості послідовно інтегруються в навчальні модулі. Подібні підходи реалізуються також у Sprott School of Business, John Molson School of Business та на факультеті менеджменту Лаврентійського університету. На магістерському рівні програми переглядаються з урахуванням принципів корпоративної соціальної відповідальності, сталого інвестування, гендерної рівності, екологічної політики та соціального підприємництва [6, 1646].

Окрему нішу займає дослідження Таші Брукс і Сари Гованс із Royal Roads University (2025), присвячене програмам економічно-

го розвитку для корінних народів Канади [3]. Поєднавши літературний огляд із напівструктурованими інтерв'ю та онлайн-опитуваннями, авторки визначили ключові компоненти таких програм: лідерство, управління, фінансову грамотність, культурну компетентність, знання правових основ і підприємницькі навички. Наголошено на ролі корпорацій економічного розвитку корінних громад, залученні викладачів із числа корінних народів та гнучких форматах навчання, що поєднують онлайн-курси з короткими очними модулями. Загалом дослідження сформувало рекомендації щодо створення етнокультурно орієнтованих програм, спрямованих на самовизначення громад і сталий економічний розвиток.

Отже, аналіз наукових праць засвідчує, що модернізація економічних освітніх програм у Канаді відбувається під впливом поєднання академічних, ринкових і суспільних чинників. З одного боку, посилюється корпоративний компонент та орієнтація на потреби бізнесу, що зумовлює структурні зміни програм і зростання їх вартості; з іншого – розвиваються підходи, спрямовані на формування когнітивних, соціальних і етичних компетентностей студентів. Важливою тенденцією є інтеграція принципів сталого розвитку та врахування потреб корінних народів у змісті бізнес-освіти. Загалом трансформація програм свідчить про пошук балансу між ринковою ефективністю, соціальною відповідальністю та академічною автономією університетів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Allgood S., William B. W., Siegfried J. J. Research on Teaching Economics to Undergraduates. *Journal of Economic Literature*. 2025. Vol. 53 (2). P. 285–325.
2. Barrow C. W. *Universities and the capitalist state: Corporate liberalism and the reconstruction of American higher education, 1894–1928*. University of Wisconsin Press, 1990. 329 p.
3. Brooks T., Gowans S. Indigenous economic development education: Aligning curriculum with community aspirations. *The Journal of Aboriginal Economic Development*. 2025. Vol. 15(2). P. 82–98.
4. Green D. A., Riddell W. C. Literacy and earnings: An investigation of the interaction of cognitive and unobserved skills in earnings generation. *Labour Economics*. 2003. Vol. 10(2). P. 165–184.
5. Mang C. F., Brown N. R. The Role of Economics in Canadian Undergraduate Business Education. *Journal of Education for Business*.

2013. Vol. 88(4). P. 187–193.
<https://doi.org/10.1080/08832323.2012.670671>

6. Ordonez-Ponce E., Nejati M., Ahmad R. Education for sustainable development: An assessment of Australian and Canadian business schools. *International Journal of Sustainability in Higher Education*. 2025. Issue 26(7). P. 1637–1654.

7. Shaker E. The Privatization of Post-Secondary Institutions. *Education, Limited*. 1990. Issue 1 (4). P. II–X.